

*«Філософ інтелектуальної
провокації» —*

до 180-річчя від Дня народження
Фрідріха Вільгельма Ніцше

Батько філософа
Карл Людвіг Ніцше

Коли Фрідріху було 5 років, помер його батько. Родина переїхала до Наумбурга, до бабусі та двох старших сестер матері.

Будинок в Наумбурзі, де
мешкала родина Ніцше

Фрідріх Вільгельм Ніцше народився 15 жовтня 1844 року в Рекені (недалеко від Лейпцига, східна Німеччина) у родині лютеранського пастора Карла Людвіга Ніцше (1813—1849).

І дідусь, і тато були лютеранськими пасторами, тому після його народження, батьки вважали, що сімейна традиція знайде своє продовження, тим паче, що за материнською лінією також були пастори. При хрещенні батько дав синові ім'я Фрідріха Вільгельма, оскільки вважав прусського короля Фрідріха Вільгельма Четвертого своїм благодійником.

Досить рано стало помітним, що хлопчик є незвичайною дитиною. У 10 років він писав вірші та музичні твори, а в 14 років почав писати автобіографію. Фрідріх любляв давні мови: грецьку, латину.

Під час навчання в гімназії виявив значні здібності до філології та музики. У 1864–69 роках Ніцше вивчав теологію та класичну філологію в Боннському і Лейпцизькому університетах. У цей же період познайомився з творами Шопенгауера і став шанувальником його філософії. На розвиток Ніцше також сприятливо вплинула дружба з Ріхардом Вагнером, яка тривала дуже багато років.

Будинок в Рекені, де народився
Фрідріх Ніцше

У 23-річному віці був призваний до пруської армії і зарахований у кінну артилерію, але, отримавши травму, демобілізувався.

У 1869 році він був близьким до захисту дисертації. Проте, ще не закінчивши навчання, отримав пропозицію обійняти посаду професора класичної філології. Це цікаво ще й тому, що в цей час він остаточно відмовився від філології. Його поважали співробітники, лекції відвідувало багато студентів.

Наступні 10 років Ніцше провів як вільний філософ. Він подорожував у пошуках придатного для його стану клімату, проте так і не знайшов його. Незважаючи на стан здоров'я, він продовжував писати.

Фрідріх у 1861 році

Ніцше у формі артилериста,
1868 рік

Ніцше у 1899 році

Три періоди творчості

1872—1876 роки

Написано перші роботи: «Народження трагедії з духу музики» (1872); «Філософія в трагічну епоху Греції» (1873); «Про істину й неправду в позаморальному розумінні» (1873); «Наука й мудрість у боротьбі» (1875); «Несвоєчасні міркування» (1873—1876).

Уже в цей період Ніцше охоплюють душевні страждання, що знайшли відображення в його творчості. Усвідомлення трагічності буття змушує людину піднятися над нею: «Людина повинна знайти в собі щось таке, щоб не боятися цього світу». Ніцше був переконаний, що в цьому світі не можна знайти справжній прихисток від страждань, заподіяних зовнішнім світом сприйняти, тому він прагнув піднятися вгору. У певному розумінні він перетворився на фанатика віри. Сам розвиток науки був для нього внутрішньою трагедією, трагедією сучасної науковості. Протилежність життя й розуму стає основою ніцшеанської теорії.

1878—1882 роки

Ніцше розробляє проблеми людського пізнання, виявляє зацікавленість позитивізмом і природознавством.

Роботи цього періоду: «Людське, занадто людське» (1878—1880) — автор вдається до різкої критики моралі тогочасного суспільства; «Ранкова зоря» (1881); «Весела наука» (1882) — розвиває концепцію «переоцінки цінностей».

Основна проблема цього періоду — накопичення душевних переживань, завдяки яким у душу ллється «вогненне життя». Це життя лише на мить могло піднятися над душевною невдоволеністю. Внутрішнє переживання трактувалося як доповнення до зовнішнього сприйняття. Ніцше намагався піднятися над однобічним світом сприйняття. Його твори вибудовані, як низка афоризмів.

1883—1889 роки

Основні роботи: «По той бік добра й зла» (1883—1886); «Генеалогія моралі» (1887); «Так казав Заратустра. Книга для всіх і ні для кого» (1883—1885); «Антихристиянин» (1888); «Сутінки кумирів».

У творчості Ніцше поняття не вибудовуються в струнку систему, а з'являються як багатозначні символи: «життя», «воля до влади», що є саме буття в його динамічності, пристрасть та інстинкт, самозбереження. У цей період вводиться у вжиток поняття «надлюдина» як зміст землі. «Хай буде надлюдина смыслом землі!», «Надлюдина — це море, де потоне презирство ваше. Надлюдина — це блискавка, це божевілля!»

«Велич людини в тому, що вона є мостом, а не ціллю; і любові в ній гідне лише те, що вона є переходом і знищенням. Я люблю того, хто не вміє жити інакше, окрім як в ім'я власної загибелі, тому що він іде через міст».

Поступово виявлялося наближення божевілля. У січні 1889 року в результаті нервового приступу в Турині його було відправлено до психіатричної клініки в Єнському університеті. Його мати наглядала за ним, а після її смерті це робили його сестри. А тим часом до Ніцше прийшла слава і популярність. Проте сам він цього вже не дізнався, бо помер.

Фрідріх Ніцше пішов із життя 25 серпня 1900 року у Веймарі. Похований поруч із старовинною церквою XII століття в рідному Рекені, в сімейній усипальниці.

Скульптурна композиція на могилі
Ніцше в Рекені

Пам'ятник Ніцше в
Наумбурзі

Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади / Фрідріх Ніцше = Also sprach Zarathustra. Der wille zur macht / Friederich Nietzsche : пер. з нім. – Київ : Основи : Дніпро, 1993. – 414 с.

"Так казав Заратустра" – одна з найбільш відомих і популярних книг німецького філософа і поета Ф. Ніцше (1844-1900). Теми добра і зла, "надлюдини", переоцінки всіх цінностей втілено в цьому пам'ятникові світової літератури в міфічно-символічній, високопоетичній формі.

"Жадання влади" – останній твір філософа, палка апологія людини, протест проти будь-яких форм духовного рабства.

Це одна з небагатьох книг, яку можна перечитувати багато разів і навіть розібрати на цитати, вона вплинула на багатьох відомих філософів і письменників 20 століття та досі залишається актуальною.

Ніцше Ф. По той бік добра і зла. (Прелюдія до філософії майбутнього). Генеалогія моралі / Фрідріх Ніцше. – Львів : Літопис, 2002. – 319 с.

У даному виданні вміщені популярні твори німецького філософа і поета Ф. Ніцше. У цих текстах порушуються проблеми добра і зла, "надлюдини", у містично-символічній, високопоетичній формі зроблено перегляд важливих людських вартостей, подано також цікаві сенсації та інтермедії.

У книзі «По той бік добра і зла» видатний німецький філософ Фрідріх Ніцше (1844—1900) продовжує розвивати ідею надлюдини, нещадно критикуючи філософію, науку і особливо мораль сучасного йому суспільства, пророкує кризу і розпад європейської духовності. Ніцше, «філософ неприємних істин», приходять до висновку, що наші поняття добра і зла вже давно помінялися місцями.

КЛАСИКИ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ

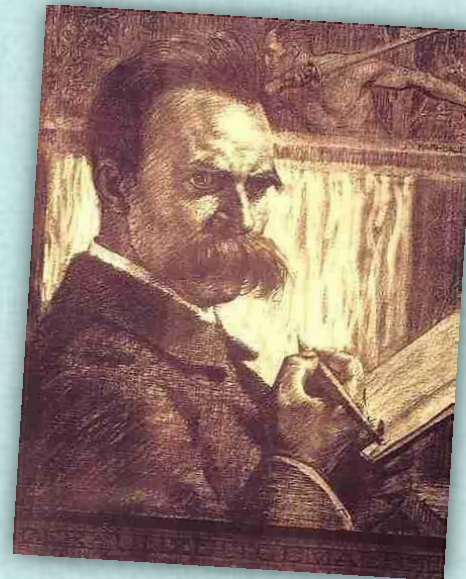
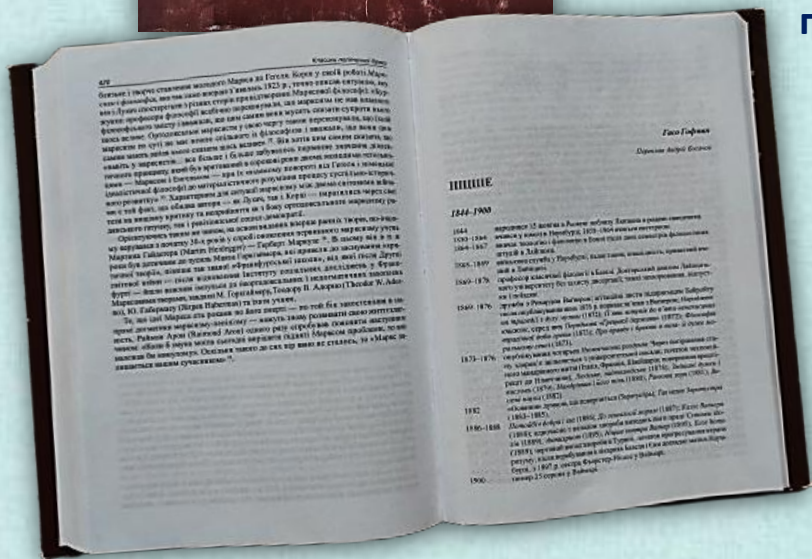
Платон
Аристотель
Цицерон
Августин
Томас Аквінський
Данте
Марсавеллі
Макіавеллі
Мор
Лютер
Вігорія
Гроцій
Бопен
Гобс
Лок
Пффендорф
Монтеск'є
«Федераліст»
Русо
Сен
Бюрк
Кант
Гегель
Токвіль
Міл
Маркс
Ніцше
Вебер

від Платона
до Макса Вебера

ТАНДЕМ

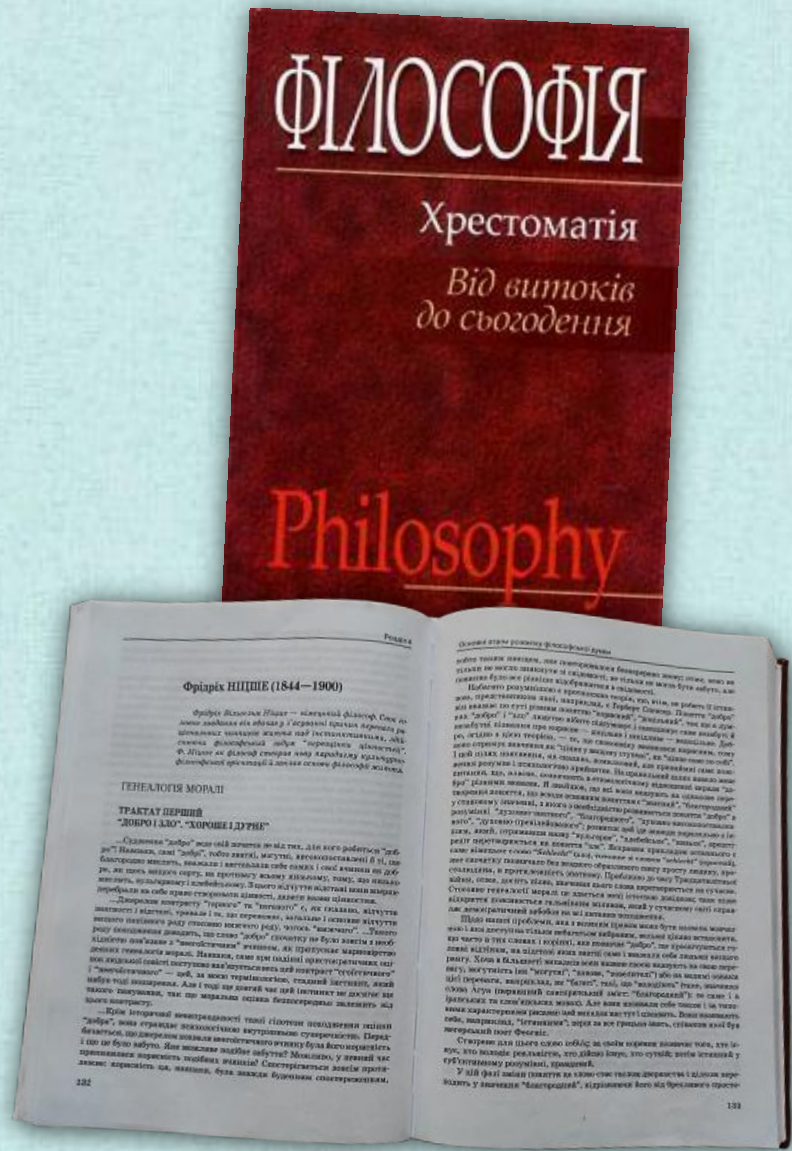
**Класики політичної думки від Платона до
Макса Вебера / під ред. Є. Причепія. –
Київ : Тандем, 2002. – 581 с.**

В цьому виданні пропонується ознайомитися з розвитком світової політичної думки та вчення про державу від Античності до ХХ ст. Розповідається про найвидатніших західних політичних мислителів та подано загальний аналіз їхнього наукового доробку. Читаючи вміщені праці, створюється завершено-виважений аналіз зрізу історичних подій і розвитку політичної думки.

Філософія. Від витоків до сьогодення : хрестоматія : навч. посіб. / за ред. Л. В. Губерського. – 2-ге вид., стер. – Київ : Знання, 2012. – 621 с.

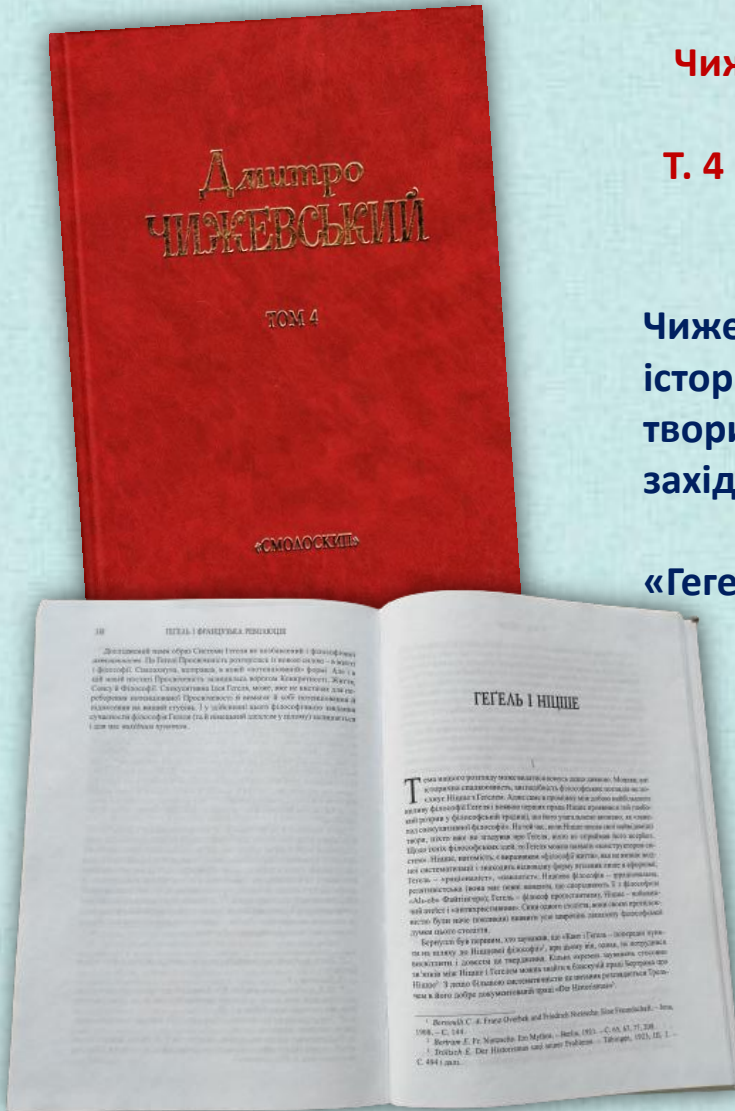
Ця хрестоматія – перший в історії освіти України навчальний посібник, у якому систематизовано представлено фрагменти творів видатних вітчизняних і зарубіжних філософів, створений з урахуванням досягнень у сфері філософської культури. Фундаментальність хрестоматії забезпечується зосередженням уваги на основоположних ідеях філософії від доби античності до сьогодення, відображенням класичних теоретико-методологічних принципів, соціально-філософських доктрин, репрезентацією сучасного критичного, духовно-практичного змісту світової думки.

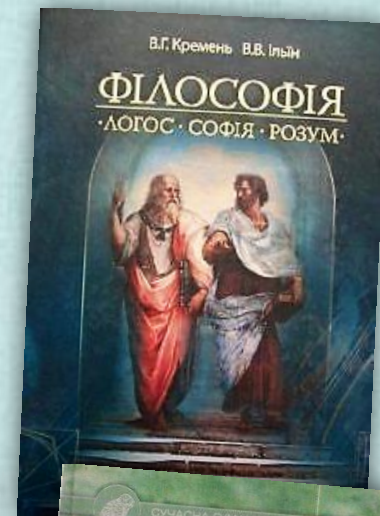
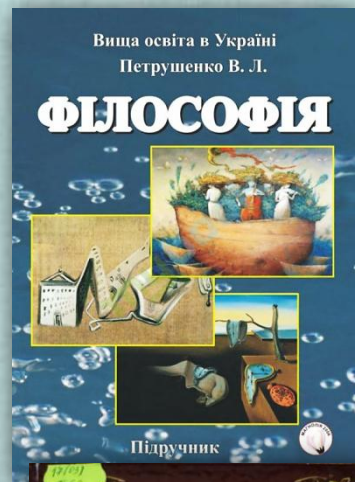
Чижевський Д. Філософські твори : в 4 т. / Д. Чижевський;
за заг. ред. В. С. Лісового. – Київ : Смолоскип, 2005.
Т. 4 : Гегель і французька революція. Гегель і Ніцше. – 374 с.

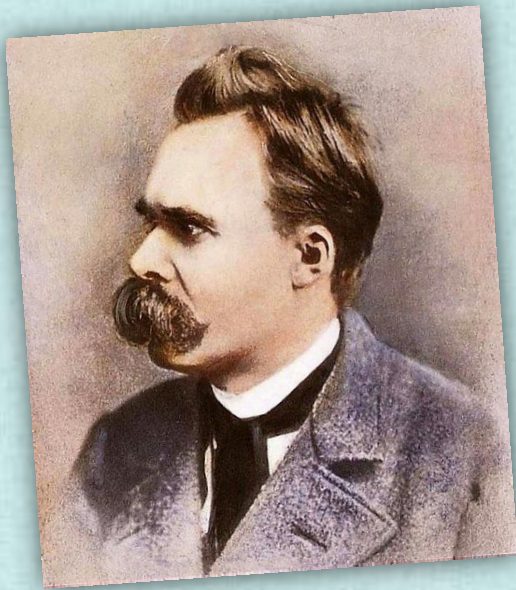
Чотиритомне видання філософських творів Дмитра Чижевського є виданням багатющої спадщини видатного історика філософії України. Воно охоплює усі найважливіші твори автора з історії філософії в Україні, української та західноєвропейської філософської думки.

До четвертого тому увійшли такі праці вченого, як «Гегель і французька революція», «Гегель і Ніцше».

У фондах бібліотеки Житомирського державного університету імені Івана Франка міститься багато літератури, з якої можна почерпнути інформацію про Фрідріха Вільгельма Ніцше.

«Те, що нас не вбиває, робить нас сильнішими»

(Фрідріх Ніцше)

Фрідріх Ніцше був мислителем від народження. Скоріш за все, саме завдяки цьому йому вдалося створити самобутній філософський напрям, який став широко відомим навіть за межами науково-філософського співтовариства. Висунуті ідеї вельми суперечливі, але саме ця незаангажованість та свіжі думки зуміли принести у філософію те, чого їй так не вистачало – свободу. Але і це ще не все, адже Ніцше не побоявся кинути виклик Всевишньому, заявивши що Бог помер та поставивши на його місце надлюдину, яка в підсумку, як і всі смертні, програла свій бій зі смертю.

Віртуальну виставку підготувала

бібліотекар

Алла Кухарчук

Кількість джерел: 13